

REVISIÓ DE LES INSCRIPCIONS GREGUES CONSERVADES A GIRONA

ISABEL CANÓS i VILLENA

Hi ha conservades a Girona algunes peces amb inscripció grega, provinents la majoria de les espoliacions d'Empúries de principi de segle -comprades per la Diputació de Girona-, i la resta, de les excavacions a Roses, repartides entre el Museu Arqueològic de St. Pere de Galligants i el Museu d'Art de Girona. Començarem per les inscripcions que hi ha conservades al Museu Arqueològic:

La primera inscripció està formada per quatre fragments d'una làpida de marbre (núm. d'inventari: 12, 13, 14 i 15), publicats per M. Almagro en el seu recull d'inscripcions d'Empúries¹ (*IAGIL* 5: 10,6 x 11,5 x 4 cm; alçada de les lletres: 1,5-2 cm, (**fig. 1**); *IAGIL* 6: 11 x 8,5 x 4 cm; lletres: 1,5-1,8-2 cm, (**fig. 2**); *IAGIL* 7: 10,5 x 17,5 x 4 cm; lletres: 1-2 cm, (**fig. 3**); *IAGIL* 8: 9,9 x 15 x 4 cm; lletres: 1,5-2 cm, (**fig. 4**)), a més d'un altre fragment no localitzat (*IAGIL* 4: 25 x 24 cm; alçada de les lletres: fins a la línia incisa 6 1,5- 2 cm; a partir de la línia incisa: 1 cm, (**fig. 5**)), conegut només per un calc de guix conservat al Museu Monogràfic d'Empúries. Almagro els considerarà com a part d'una sola inscripció, i va veure, fins i tot, que el núm. 4 pertanyia a una inscripció mètrica i que tots cinc provenien del mateix lloc, el cementiri grec més antic d'Empúries: les Coves, prop del Portitxol. Aquesta inscripció va aparèixer uns anys després recollida a *IG* i

¹ M. Almagro, *Las inscripciones ampuritanas griegas, ibéricas y latinas = IAGIL*, Monografías Ampuritanas 2, 1952, p. 22-24. (Per a la identificació dels fragments farem servir la numeració d'Almagro.) Almagro recull tota la bibliografia anterior amb la història de la troballa i conservació de les peces.

a *SEG*². També la van recollir els Robert³. L'A.N. Oikonomides, l'any 1983⁴ va descobrir que els cinc fragments formaven part d'una mateixa inscripció, mètrica (curiosament només mètrica una part i l'altra part, prosa), que els núm. 5 i el 8 pertanyien a la part superior de la inscripció i que el núm. 4 tenia una petita línia incisa. No va veure, però, que el núm. 6 també la tenia. Va arribar a la conclusió que l'epitafi era el de Προμαχος", fill del mític fundador d'Empúries, Κυψελος". Alguns anys més tard, el 1984, L. Moretti⁵ rebutjava aquesta hipòtesi i veia amb encert que la inscripció -formada per dístics elegíacs- no era res més que l'epitafi d'un comerciant que va venir a morir a Empúries. Va recol·locar les peces seguint l'ordre de l'Oikonomides, és a dir, els núm. 5 i 8 com a primera línia del text, va posar el núm. 6 a l'alçada del 4 per la línia incisa que tenen tots dos i va refer el text amb paral·lels d'epigrammes funeraris, i es va deixar el núm. 7 per col·locar, sense restituir-lo.

Per acabar aquesta petita introducció a la història d'aquesta inscripció, només cal recordar l'últim estudi que se n'ha fet, dut a terme per la professora R.A. Santiago⁶, que tot seguint el text de Moretti s'adona dels múl-

² IG XIV i *SEG* XIII (1955) 118.

³ J. i L. Robert, "Bulletin Epigraphique", a *Revue des Études Grecques* LXVIII, 281 (1955) 285.

⁴ A. N. Oikonomides, "The hero-settler of the city -port Kypselá-Emporion (Catalonia)", *Ancient World*, 7 (1983) 3-4, 103-106. El seu text és el següent: [-ca 8- ΤΑΙΣ ΦΥΛΑΙΣ ΜΟ[ΙΡΑ] ΣΑΣ, ΘΑΛΑΣΣΑΝ ΤΟΤ' ΗΝΥΣ ΑΠΟ / [-ca 11-] ΣΥΜΠΟ [-ca 24-] ΝΑΜΕΝ / [-ca 12-] ΤΟΝ[-ca 25-]ΤΕ ΚΑΙ / [-ca 15- ΕΜ]ΠΟΡΙ[ΟΝ -ca 5-] / [-ca 6- ΑΠΕΠΛΕΥΣΑ ΔΕ] ΑΠ ΕΜΠΟΡΙ[ΟΥ] / [ΕΠΕΙ -ca 13-]ΕΤΟ ΚΑΙ ΠΟΛΙΝ ΑΛΛ[ΗΝ] / [ΩΚΙΣΑ, ΗΙ -ca 8- ΝΟΜ]ΟΥΣ ΕΘΕΜΗΝ / [-ca 13-] ΜΗΔ ΕΠΙ ΓΑΙΑΝ [ΕΛΛΑΔΟΣ] / [-ca 17-] ΟΜΑΧΟΝ / [-ca 16-] Η ΜΕΓΑΝ[-ca 6-] / [-ca 15-] ΟΝ ΕΜΦ [-ca 3] / [-ca 16-] ΤΙΣΤ [-ca 8-] / [—]ΤΟΔ ΕΜ[ΠΟΡΙΟΝ—] / [—]ΕΗ ΔΕ[—] / [—]ΙΤΗΝ [—] / [—] ΡΟ[—] / [—] Ν Δ ΕΦΕΡ[Α—] / [—]ΣΑΣ ΓΕΝΟΜ[ΗΝ—] / [—]ΟΥ ΦΑΜΕΝ ΠΟΝ[ΤΟΥ ΠΕΡΑΣ]

⁵ L. Moretti, *RFIC* 112, 1984, 63-70 (= Tra epigrafia e storia. Scritti scelti e annotati), Roma, 1990: [ΤΑΙΣ ΒΟΥΛΑΙΣ ΜΟ[ΙΡΩΝ ΠΑΡΟΔΟΙΠΟΡ]Ε ΗΝΥΣΑ ΠΟ[ΤΜΟΝ] / [-uu] ΣΥΜ ΠΟ[u-/-uu ΤΕΘ]ΝΑΜΕΝ[ΟΣ] / [-u] ΤΟ [-uu -uu -u]Ε ΚΑΙ [-u] / [-uu -uu -/-u] ΑΠ ΕΜΠΟΡΙ[ΗΣ] / [-uu -uu -uu -]ΕΤΟ ΚΑΙ ΠΟΛΙΝ ΑΛΛΗΝ / [ΑΧΡΙΣ ΕΝ ΑΛΛΟΔΑΡΗ ΤΟΥΣ ΚΑΜΑΡΙΟΥΣ ΕΘΕΜΗΝ / [Η ΔΕ ΤΥΧΗ] ΤΟΔΕ Μ[ΟΙ ΤΕΛΟΣ ΗΘΕΛΕ] ΜΗΔ ΕΠΙ ΓΑΙΑΝ/ [ΠΑΤΡΙΔΟΣ] ΗΔΕ[ΙΑΝ ΗΓΕ ΠΑΛΙΝ ΠΡ]ΟΜΑΧΟΝ / [-u ΠΟΛΕ]ΙΤΗΝ [-uu -uu]Η ΜΕΓΑΝ [-u] / [-uu -uu -//ΚΕΙΜΕΝ]ΟΝ ΕΜ Φ[ΘΙΜΕΝΟΙΣ] / [.....]

⁶ R.A. Santiago, "Epigrafia dialectal emporitana", publicat dins *Dialectologia Graeca, Actas del II Coloquio Internacional de dialectología griega.*, Miraflores de la Sierra, Madrid, 19-21 juny 1991, p. 281-294, esp. 282 i 288.

tiples homerismes que conté la peça i la compara amb altres epitafis, cenotafis en el seu cas, que apareixen a l'Antologia Palatina.

Aquesta és la nostra proposta de lectura⁷:

5	8
[ΤΑΙΣ ΒΟ]ΥΛΑΙΣ ΜΟ[ΙΡΩΝ —]Ε ΗΝΥΣ ΑΠΟ	
[—] ΣΥΜΠΙΟ[—]ΝΑΜΕΝ [—ΤΟ]ΥΤΟ [—] ΤΕ ΚΑΙ [—]Ρ[ΟΝΙ]	
7	4
5 [— ΤΗ]ΝΔΕ ΦΕΡ[—] ΑΠ ΕΜΠΙΟΡΙ[—]	
[—]ΟΣ ΓΕΝΟΜΗ[Ν —]ΕΤΟ ΚΑΙ ΠΟΛΙΝ ΑΛΛ[ΗΝ]	
[—]ΡΑΜΕΝ ΠΟΥ [—] ΟΥΣ ΕΘΕΜΗΝ	
6	
[—] ΤΟΔΕ Μ[—] ΜΗΔ ΕΠΙ ΓΑΙΑΝ	
[—]Σ ΗΔΕ[—]ΜΑΧΟΝ	
>-<	>-<
10 [—]ΙΤΗΝΙ [—]Η ΜΕΓΑΝ	
[—]ΟΝ ΕΜΦ[—] [—] ΤΙΣ Τ[—]	

La segona inscripció (**fig. 6**) la trobem en un ponderal bizantí de bronze⁸ (núm. d'inv: 2245) d'origen alexandrí trobat al castre visigot de Puig Rom (Roses) el 1946, en les excavacions fetes per la Comisaria Provincial de Excavaciones Arqueológicas. Pesa 53, 52 g i fa 3,1 ø x 0,9 cm, les lletres són de 0,8 cm d'alçada. És de forma cilíndrica i a l'anvers presenta una creu i dues lletres incises que segons el professor Palol podrien haver estat incrustades amb plata. Fa una datació del final d'utilització de la peça entre els anys 710-711. Les lletres són les abreviatures d'οὐγγία (unça) i de δύο (dos); és, per tant, un pes de dues unces. Aquest tipus de ponderal bizantí pot presentar un altre tipus d'abreviatura d'oujgiva que és amb el nexa OU. Si es pot fer cas de la paleografia per datar

⁷ Pel que fa al comentari extens d'aquesta lectura, vegeu el nostre article publicat a l'*Anuari de Filologia, Studia Graeca et Latina*, vol. XVII, any 1994, secció D, número 5, amb el títol de "Noves aportacions a la reconstrucció d'una inscripció grega d'Empúries", p. 139-147.

⁸ Pere de Palol és el primer que publicà aquest ponderal, en el seu estudi "Ponderales y exagia romanobizantinos en España", a *Ampurias XI* (1949), p. 127-150, esp. 134-135, fig.5,1 i p. 139 n. 12 a més de p.140 i lám. 1,2. Pel que fa a l'origen alexandrí de la peça, veg. P. de Palol, "Una ampul·la del santuari de Sant Menes, d'Egipte, a les col·leccions emporitanes del Museu de Girona", dins de *Miscel·lània Arqueològica a J. M. Recasens*, Tarragona, El Mèdol, 1992.

peces, hom pot dir que l'abreviatura que tenim en el nostre ponderal és anterior a l'altra. La inscripció és la següent:

Γ^ο (οίγγια) crux B (δύο)

Dues unces.

La tercera inscripció (**fig. 7**) és en una lamineta de plom⁹ provinent de les excavacions de Roses fetes l'any 1938, de la cata 4 feta dins el recinte de l'església de Sta. Maria, a la meitat meridional de l'absis lateral dret. Es pot datar al s. III a.C. Aquesta peça es va cremar en un incendi del Museu durant la Guerra Civil, i només en queda el negatiu d'una foto antiga¹⁰.

[XAIPE —]NIΣ
 [—] ΚΑΛΙΑ
 [—] ΟΝ
 [—] ΛΕΞΕ
 5 [—] ΥΝΔΕ
 [—] Ν ΚΑΠΟ
 [—] Υ ΓΕΝΕ-
 [—] ΕΥΤΥ]ΧΕΙ

A la primera línia hom suposa χαίρε si realment es tracta d'una carta, igual com a la línia 8, al final se suposa ευτυχαι com a acomiadament. El nom propi de la línia 1 pot ser un nom de dona com Μαρωωνις”, Νεκταρις”, Θεσπις”... i a la línia 2 es pot pensar que -καλια és la terminació d'un adjectiu femení. Llegim a la línia 3 -ον i no εμε com

⁹ F. Riuró y F. Cufi, “Prospecciones arqueológicas en Rosas (Gerona)”, *Anales del Instituto de Estudios Gerundenses*, vol. XV, anys 1961-1962, Girona, 1962, p. 1-22, esp. 14 i 16 i nota 10, làm. III, 1; M. Oliva, *Arquitectura Románica Ampurdanesa: Santa Maria de Roses*, Girona 1973, *Ibidem*, 12. Oikonomides, Al. N: “An “Unpublished” Greek Inscription from Rhode (Roses)”, *Ancient World* 7 (1983): p. 107-109. El text que dóna és el següent: [XAIPE -ca 4-]NIΣ / [-ca 6- H] MAIA / [-ca 4- ΠΡΟΣ Ε]ΜΕ Τ / [ΑΔΕ -ca 5- Ε]ΛΕΞΕ / [-ca 6- Σ]ΥΝΔΕ / [-ca 7-]Ν ΚΑΠ- / [-ca 7-]Υ ΓΕΝΕ / [ΘΑΗ -ca 4- ΕΥΤΥ]ΧΕΙ; R. A. Santiago, “Epigrafía dialectal emporitana”, publicat dins *Dialectologia Graeca, Actas del II Coloquio Internacional de dialectología griega*, Miraflores de la Sierra, Madrid, 19-21 juny 1991, p. 281-294, esp. 282-283 i 284.

¹⁰ Del qual molt amablement A. Martín, directora dels Serveis Arqueològics de Girona, em va fer arribar una còpia.

Oikonomides, i hi coincidim amb $\epsilon\lambda\epsilon\xi\epsilon$ a la línia següent. A la línia 6 veiem una -o final després de $\kappa\alpha\pi$, i suposem que es tractaria de la crasi $\kappa\alpha\pi, \alpha\pi\omicron = \kappa\alpha\pi\omicron$.

La quarta peça (**fig. 8**) és un llantió¹¹ (núm. d'inv: 1136) de fang gris (9,5 llarg x 3,2 alt i 6 \emptyset cm; camp epigràfic: 4 cm \emptyset ; les lletres oscil·len entre 0,8 i 1cm), del tipus Dressel 4, sense vernissar i lleugerament restaurat en la part del bec en forma de cua d'oreneta. Sobre l'arrencada hi ha dos caps d'ocell, un dels quals gairebé ha desaparegut. Va ser adquirit entre 1899 i 1900 per la Diputació Provincial provinent de les espoliacions d'Empúries. És datable entre el s. II a.C. i l'I d.C. En el fons extern de la base, circular i plana, hi ha un petit esgrafiat, probablement el nom del propietari, perquè sembla fet després de la cocció:

$\text{A}\Lambda\text{E}\Xi(\alpha\nu\delta\rho\omicron\upsilon)$

(Propietat) d'Alexandros.

A continuació tenim quatre teules planes provinents d'Empúries¹² (núm. d'inv: 2656: 16 x 14,5 x 3,5 cm, estampeta: 10,2 x 4,5 cm, lletres: 2 cm; núm. d'inv: 2657: 13,3 x 11,5 x 3,5 cm, estampeta: 10,5 x 4,7 cm, lletres: 2-2,3; núm. d'inv: 2658: 17,5 x 11,5 x 3,5 cm, estampeta: 6,5 x 3,5 cm, lletres: 1,5 cm; núm. d'inv: 2687: 46 x 32 x 3,5 cm, estampeta: 11 x 4,8 cm, lletres: 2 cm, (**fig. 9**)) amb segell inscrit, trobades -sense procedència segura- a les excavacions d'Empúries. A part d'aquestes quatre peces, se'n conserva un altra d'idèntica al Museu Monogràfic d'Empúries¹³. Almagro les

¹¹ P. de Palol, "La colección de lucernas romanas de cerámica procedente de Ampurias en el MAG" *MMA*, IX-X (1948-49): 243 n. 18 i fig.102; J. Arxé, *Les llànties tar-do-republicanes d'Empúries*, 155 p. 68 i lám. XXV, 5; XXVI, 5 i XXVIII, 19.

¹² *IAGIL* 35, p.46-47. Almagro recull la bibliografia anterior.

¹³ *IAGIL* 35, p.45-47 (MME núm. 1078) és una altra teula trobada a la casa 2 de la ciutat romana el 3 d'octubre de 1954 que fa 28 x 33 cm i les lletres fan 4 cm. És més gran que les conservades a Girona.

data al s. I a.C., però Frickenhaus ho fa al s. IV-III a.C.¹⁴ El text de totes és el mateix, suposem que es tracta de teules públiques, pagades per l'estat¹⁵:

ΔΗΜ(οστᾶ)

La següent inscripció (**fig. 10**) és el segell a l'interior de la base d'un petit *catillus* (2,7 x 3,2 cm; segell rectangular: 0,5 cm; lletres: 0,1 cm) de *sigillata* sud-gàl·lica llisa (núm. d'inv: 16.602), del qual només es conserven la paret i la base fragmentades. Va ser recollit a Empúries per F. Ruiró d'entre les deixalles de les excavacions de M. Almagro als anys 40.¹⁶

ΔΙΟΝ-
ΥΣΙΟΥ

La inscripció que estudiarem ara és en un fragment de base de quílix de vernís negre i vermell (núm. d'inv: 3.367; 7,5 x 4,5 cm, lletres: 0,3-0,6 cm (**fig. 11**)), que fou comprada per la Diputació Provincial provinent de les espoliacions d'Empúries¹⁷.

[—] ΣΟΤΟ(υ) ΚΕΛ(ε)ΤΟ Ρ[—]

Propietat de..., no el robeu.

Probablement es tracta del nom en genitiu del propietari i és un avís

¹⁴ A. Frickenhaus, "Griechische Vasen aus Emporion", dins d'*AIEC* 1908, p. 198, cita un llibre (M.P. Nilsson, *Timbres amphoriques de Lindos, publié avec un étude sur les timbres amphoriques rhodiens* Copenhague 1909) que després Almagro fa veure que ha llegit, i això és una de les coses que li critiquen els Robert: J. i L. Robert, "Bulletin Epigraphique", p. 286.

¹⁵ J. i L. Robert, "Bulletin Epigraphique", a *Revue des Études Grecques* LXVIII, 281 (1955), p. 286; R.A. Santiago, "Epigrafia dialectal emporitana", publicat dins *Dialectologia Graeca, Actas del II Coloquio Internacional de dialectologia griega*, Miraflores de la Sierra, Madrid 19-21 juny 1991, p. 281-294, esp. 282; M.J. Pena, Ursula Knigge, *The Athenian Kerameikos*, The German archaeological institute in Athens, Atenes 1988. Excavation publications: Kerameikos Ergebnisse der Ausgrabungen I-XIV (III Peek).

¹⁶ Cazurro, M: "Los vasos aretinos y sus imitaciones galo-romanas en Ampurias", *AIEC* 1909-10, p. 313, fig. 8. A. Oxé, H. Comfort, *Corpus Vasorum Arretinorum* 600' e, p. 182 i lám. I, 8 a.

¹⁷ E. Hübner, *CIL* II, 410-411; *IAGIL* 53, p. 59 i add. 6, p. 258.

que no robin o beguin d'aquest vas, del tipus en llatí *fur cave*, o en grec $\mu\eta\delta\epsilon\iota\varsigma \mu\epsilon \kappa\lambda\epsilon\psi\epsilon\iota$.¹⁸

En una ampul·la fragmentària de terra cuita (núm. d'inv: 15763; 5,8 cm ø i 5,9 cm d'alçada (**fig. 12**)), d'època paleocristiana amb representació de sant Menes, hi trobem la següent inscripció¹⁹. No hi ha referències de la seva troballa, però prové d'Empúries, igual com una altra ampul·la de St. Menes conservada al Museu Episcopal de Vic²⁰. En una cara presenta el sant amb dos camells i en l'altra hi ha una inscripció amb làurea:

ΑΓΙΟΥ
ΜΗΝΑ
ΕΥΛΟΓ[ΙΑ]

Ansa d'àmfora de vi ròdia (núm. d'inv: 2682; 7 llarg x 4,4 ø cm, segell: 2,6 cm ø, lletres: 0,4 cm (**fig. 13**)) trobada a Empúries i comprada per la Diputació Provincial. Té un segell circular amb inscripció: ²¹

ΕΠΙ ΑΡΙΣΤΟΚΛΕΥΣ

És d'època hel·lenística (s. III-II a.C.) i es tracta del magistrat rodi en genitiu, i segurament hi duia també el nom del mes rodi corresponent a la collita.

¹⁸ Cf. M. Guarducci, *L'epigrafia greca dall'origini al Tardo Impero*, Roma 1987, p. 364, presenta un vas de Posidònia del s. VI a.C. amb una inscripció d'avertiment contra possibles lladres. Són fórmules típiques de simposi: Παρμενοντος εμι και Επριντονο εμε μεδες ανκλε" τετο. El verb és ανακλεπτετο, amb una reducció a ανκλετετο. Podria ser el mateix verb que el de la nostra inscripció; F. Kretschmer, *Die Griechische Vasenschriften* 231, té un paral·lel del verb κελευω.

¹⁹ *IAGIL* 51, p. 57-58, i P. de Palol, "Una ampul·la...". p. 91 a 95; R. A. Santiago, "Epigrafia dialectal emporitana", publicat dins *Dialectologia Graeca, Actas del II Coloquio Internacional de dialectologia griega.*, Miraflores de la Sierra, Madrid 19-21 juny 1991, p. 281-294, esp. 282 i 287.

²⁰ *IAGIL* 52, p. 58, P. de Palol, "Una ampul·la...". p. 91 a 95, esp. p. 91, 92 i nota 2. Hom dubta si no fou comprada directament a Egipte.

²¹ Inèdita fins ara. Per aquest tipus d'estampetes els reculls encara clàssics són el de M.P. Nilsson, *Timbres amphoriques de Lindos, publié avec un étude sur les timbres amphoriques rhodiens*, Copenhague 1909, i el de V. Grace i M. Savvatianou-Petropoulakou, *Les timbres amphoriques grecs*, a Delos, fasc. XXVII, L'illot de la Maison des Comédiens, capítol XIV, École Française d'Athènes, París 1970.

Sis fragments de coll d'àmfora massaliota²² de final del s. IV i III a.C., trobats a Roses i que presenten marques de terrisser i d'altres tipus d'esgrafiat.

Són tots sis fragments molt semblants i les inscripcions consten en general només d'una lletra, Φ, Χ, o dues nexades, ΓΑ, ΔΔ. Per problemes d'espai, només presentem una fotografia d'un dels fragments (**fig. 14**).

I la peça final, però no la menys important, és una làpida funerària²³ de pedra calcària (núm. d'inv: 861; 21 x 25,5 x 7 cm, lletres: 1,4-2,5 cm (**fig. 15**)) trobada a Empúries entre el recinte de la ciutat grega i la platja el 1895 per un pagès. Pertanyia a la col·lecció Font, que la va donar al Museu Diocesà de Girona, ara Museu d'Art.

ΘΕΣΠΙ
ΑΡΙΣΤΟΛΕΟΥ
ΜΑΣΣΑΛΙΗΤΑ
ΧΑΙΡΕ

A Tespis, fill d'Aristoleos, de Massàlia, adéu!

És una inscripció en dialecte jònic²⁴. Pel que fa a la datació, pensem que és del s. II-I a.C., d'època republicana, per la paleografia. Té la pauta per escriure molt ben marcada, i la podem considerar germana d'altres inscripcions d'Empúries -considerades votives- que són de la mateixa època:

²² Martín, M.A: "Aportació de les excavacions de Roses a l'estudi del comerç massaliota a l'Alt Empordà, en els segles IV-III a.C.", *Cypselà IV* (1982): 115-116 núm. 1-6 i fig. 5,1-5,6, p. 118.

²³ S. Aguilar, *Ampurias*, Figueres 1895, p. 307; R. Font, *Comunicaciones de la Revista de la Asociación Artístico-arqueológica de Barcelona*, Barcelona 1896, p. 211; E. Hübner, *Ephemeris Epigraphica*, vol. VIII, fasc. III 1897, p. 160, n. 291 a; A. Frickenhaus, "Griechische Vasen aus Emporion", dins *AIEC* 1908, p.196-97 fig. 1, recull un paral·lel de Sardenya i la data en època republicana, el s. I a.C.; *IAGLL* 3, p. 19-21, on s'explica detalladament la història del descobriment i primeres lectures de la peça; J. Marquès, *Guia del Museo*, Girona, 1955; Barberà, J. i E. Sanmartí, *Arte griego en España*, Barcelona 1987, p. 68.

²⁴ R.A. Santiago, "Epigrafia dialectal emporitana", publicat dins *Dialectologia Graeca, Actas del II Coloquio Internacional de dialectología griega*, Miraflores de la Sierra, Madrid 19-21 juny 1991, p. 281-294, esp. 287 i 288, comenta la inscripció des del punt de vista dialectològic, i diu que en jònic el genitiu -εου d'un tema en -α; Αριστολαος", faria el genitiu en -εο, i si fos àtic el genitiu seria Αριστολεως i que el resultat Αριστολεος que trobem a la inscripció és un compromís entre la influència dominant de l'àtic en la formació de la koiné i l'intent de "jonitzar" la dedicatòria a un massaliota. Santiago la situa entre els s. III-II a.C.

la paleografia és gairebé idèntica, el tipus de material, la pauta i la mida de les lletres²⁵.

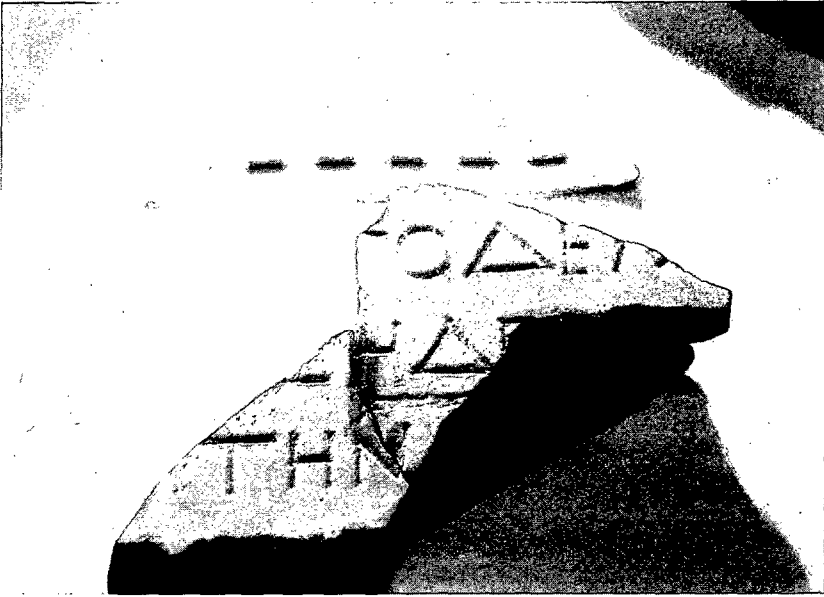

Fig. 1.

²⁵ Estan conservades al Museu d'Empúries, 742 (*IAGIL* 11) Θεμίδος, la més semblant pel que fa a la paleografia: la Θ amb punt al mig i no una barra, la Δ, la Ε (que presenta la barra del mig més curta) i la Σ (amb les barres extremes més llargues); la 772 (*IAGIL* 10) i la 2586 (*IAGIL* 9). Aquestes tres inscripcions estan datades entre el s. II-I a C.

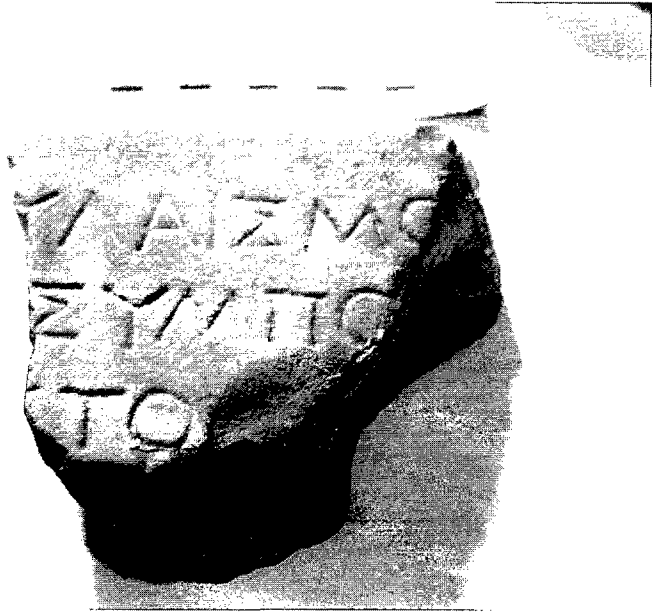

Fig. 2.

Fig. 3.

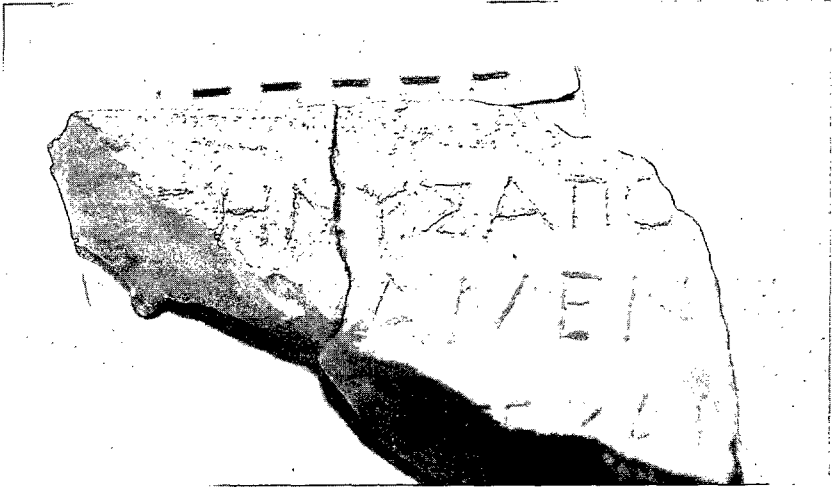

Fig. 4.

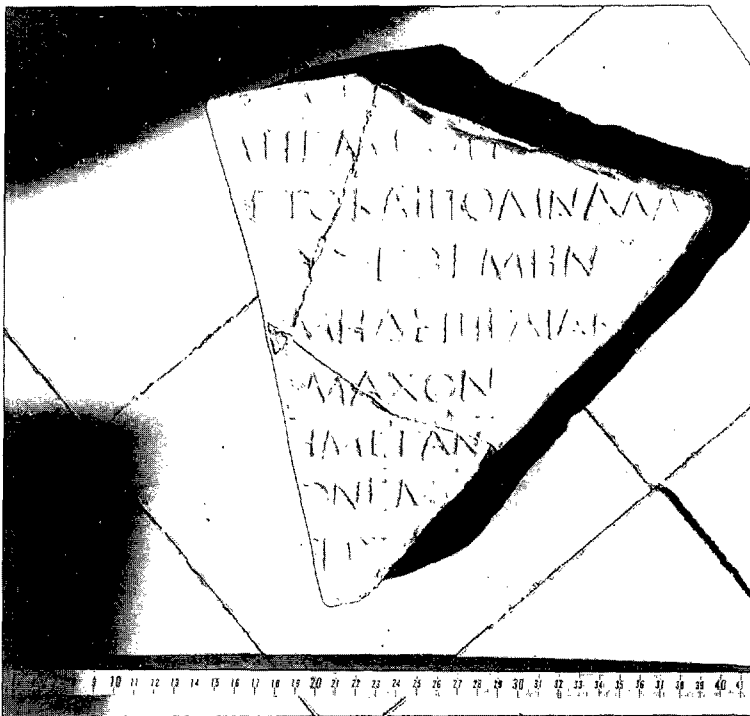

Fig. 5. (M. Mayer)

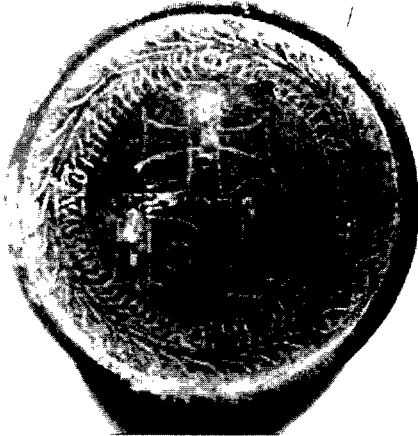

Fig. 6. (Centre Invest. Arq. Girona)

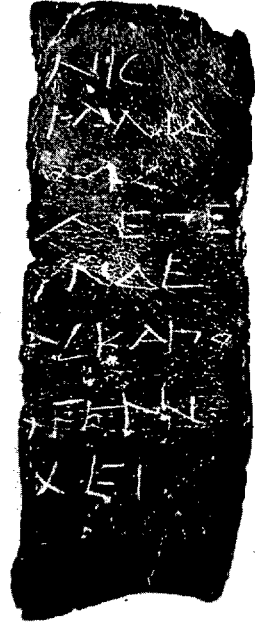

Fig. 7. (Centre Invest. Arqueol. Girona)

Fig. 8.

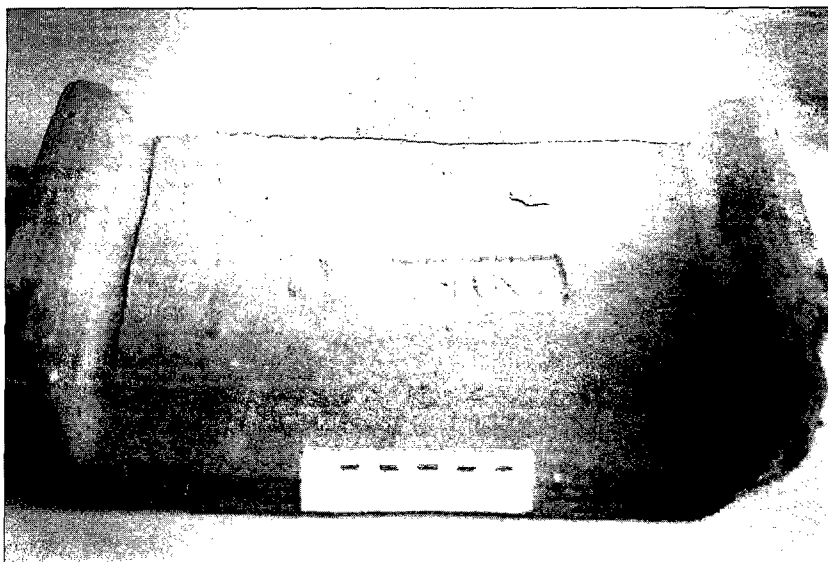

Fig. 9.

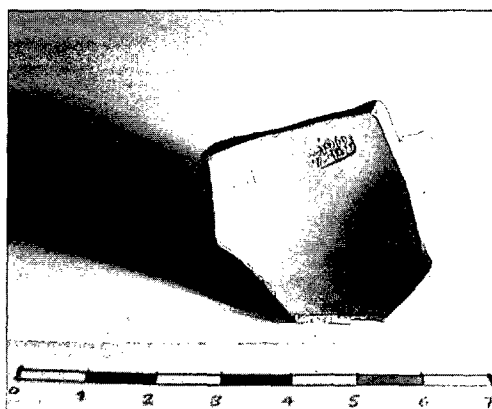

Fig. 10.

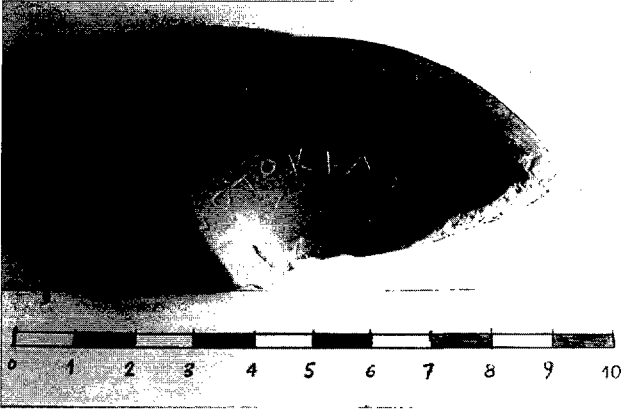

Fig. 11.

Fig. 12.

Fig. 13.

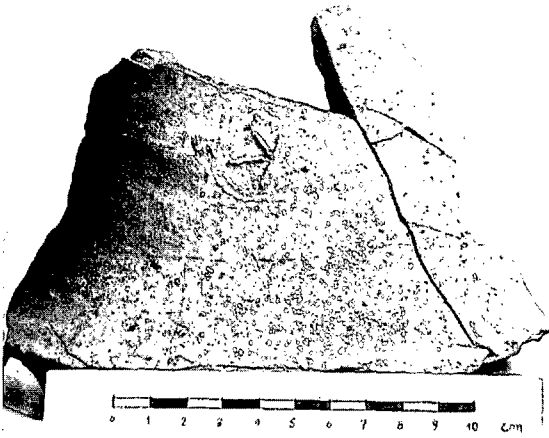

Fig. 14.

Fig. 15.